

ПРИНА БЕКДЕМШОЕВА

ВИБРАНІ ТВОРИ ХУДОЖНИКА

бібліотека українського мистецтва

uartlib.org

ІРИНА

БЕКЛЕМІШЕВА

АЛЬБОМ

«Пейзажі — моє покликання. Якщо я не малювала їх, то мріяла, як відтворю на полотні той чи інший образ природи, сумувала за фарбами й пензлем...» У цих словах заслуженого діяча мистецтв Української РСР, живописця Ірини Михайлівни Беклемішевої криється палка любов до мистецтва, до краси рідної землі, хай то буде індустріальний краєвид, чи село, що потопає в зелені садків, чи сповнені урочистої тиші карпатські краєвиди, вкриті замріяними смереками...

І. М. Беклемішева народилася 1903 року в мальовничому місті Ніжині на Чернігівщині. Дитинство і юність майбутньої художниці минули в Києві. Змалку Ірину Михайлівну оточував світ мистецтва. Її мати, Олександра Леонідівна, вчилася у Петербурзькій Академії мистецтв, батько, Михайло Олександрович, був архітектором, а дядько, відомий російський скульптор Володимир Олександрович Беклемішев, — ректором Академії. Тому з вибором життєвого шляху у дівчини не було вагань. Закінчивши школу, вона вступає 1920 року до Української державної академії мистецтв у Києві (пізніше — Київський державний художній інститут).

Виховання на творах реалістичного мистецтва, яке Беклемішева зрозуміла й полюбила під впливом батьків, уберегло її від модерністських захоплень. Крок за кроком формувалася активність її світогляду, твердість естетичних і життєвих позицій. Живопису Беклемішева навчалася у видатних українських радянських живописців, професорів М. Бурачека, Ф. Кричевського та Л. Крамаренка. Під їхнім впливом молода художниця почала по-філософському осмислювати явища природи, навіть у скромних куточках землі бачити естетичну цінність.

В інституті Беклемішева створює кілька жанрових полотен, зокрема «Столярна майстерня», «Пральня», і портретів, що були представлені 1927 року як дипломна робота. Перші успіхи у тематичній картині знайшли логічне продовження у полотнах «Безробітні на Заході» та «Колгоспний город», побудованих на протиставленні трагедії знедолених у капіталістичному світі

й радості вільної праці в Радянському Союзі. Наступна картина — «Перше травня», — присвячена щасливій дівчорі нашій країни, на IV Всеукраїнській виставці 1937 року дістала високу оцінку громадськості й критики.

На жаль, всі згадані твори загинули під час Великої Вітчизняної війни.

У повоєнні роки художниця постійно живе в Чернівцях. Вона часто подорожує мальовничим буковинським краєм і в Карпатах, які назавжди причарували її своєю неповторною красою. Поступово Беклемішева повністю присвячує свою творчість пейзажу. Найбільше і найохочіше пише вона гірські краєвиди. Ефекти сонячного світла напровесні («Казкова весна», «Шлях на перевал», «Блакитні Карпати», «Травень»), і сірі непогожі або яскраві осінні дні, що дивують надзвичайно мальовничими поєднаннями барв («Тече річка», «Холодний струмок», «Осіньне полум'я», «За рікою колгосп»), і швидкі поточки й річки, що в'юняться в горах («Симфонія хвиль», «Міжгір'я»), — все в її полотнах сповнене поезії. Коли ранні пейзажі Беклемішевої мали дещо ускладнену композицію, то з часом художниця домагається її ясності й чіткості, вдаючись до паралельних ритмів, до насичених кольірних акордів і пастозної манери письма.

Поряд з мотивами так званої «чистої» природи, в творчості Беклемішевої 60—70-х років все частіше з'являються образи землі, перетвореної працею людини. І тоді ми бачимо в її полотнах сучасний міст, що пролетів стрілою над бурхливим Черемошем, нафтову вежу в оточенні смerek («Над новим Черемошем»), ошатні будинки, що виростили на місці колишніх убогих гуцульських оседків («Під горою ферми», «Колгосп у Карпатах» та ін.).

Про творчість Ірини Михайлівни Беклемішевої, мабуть, найкраще можна сказати словами самої художниці: «Я намагаюсь у своїх полотнах передати красу рідної землі, мою любов до неї. Тому пишу я переважно чистим кольором, завдяки якому й втілюю своє розуміння сутності краси нашого життя».

«Пейзажи — мое призвание. Если я не писала их, то мечтала, как воссоздам на полотне тот или иной образ природы, токовала по краскам и кисти...». В этих словах заслуженного деятеля искусств Украинской ССР, живописца Ирины Михайловны Беклемишевой выражена ее горячая любовь к искусству, к красоте родной земли, будь то индустриальный пейзаж, село, утопающее в зелени садов, или исполненные торжественной тишины карпатские горы и долины, покрытые задумавшимися елями...

И. М. Беклемишева родилась в 1903 году в живописном городе Нежине на Черниговщине. Детство и юность будущей художницы прошли в Киеве. С малых лет Ирину Михайловну окружал мир искусства. Ее мать, Александра Леонидовна, училась в Петербургской Академии художеств, отец, Михаил Александрович, был архитектором, а дядя, известный русский скульптор, — ректором Академии. Поэтому выбор жизненного пути не вызывал у девушки сомнений. Закончив школу, она в 1920 году поступает в Украинскую государственную академию искусств в Киеве (впоследствии — Киевский государственный художественный институт).

Воспитание на произведениях реалистического искусства, которое Беклемишева поняла и полюбила еще в детстве, уберегло ее от модернистских увлечений. Шаг за шагом формировались активность ее мировоззрения, твердость эстетических и жизненных позиций. Живописи Беклемишева училась у выдающихся украинских советских художников, профессоров Н. Бурачка, Ф. Кричевского и Л. Крамаренко. Под их влиянием молодая художница начала философски осмысливать явления природы, даже в скромных уголках земли видеть эстетическую ценность.

В институте Беклемишева создает несколько жанровых полотен, в частности «Столярная мастерская», «Прачечная», и портретов, которые были представлены в 1927 году как дипломная работа. Первые успехи в тематической картине нашли логическое продолжение в полотнах «Безработные на Запале» и «Колхозный огород», построенных на противопоставлении траге-

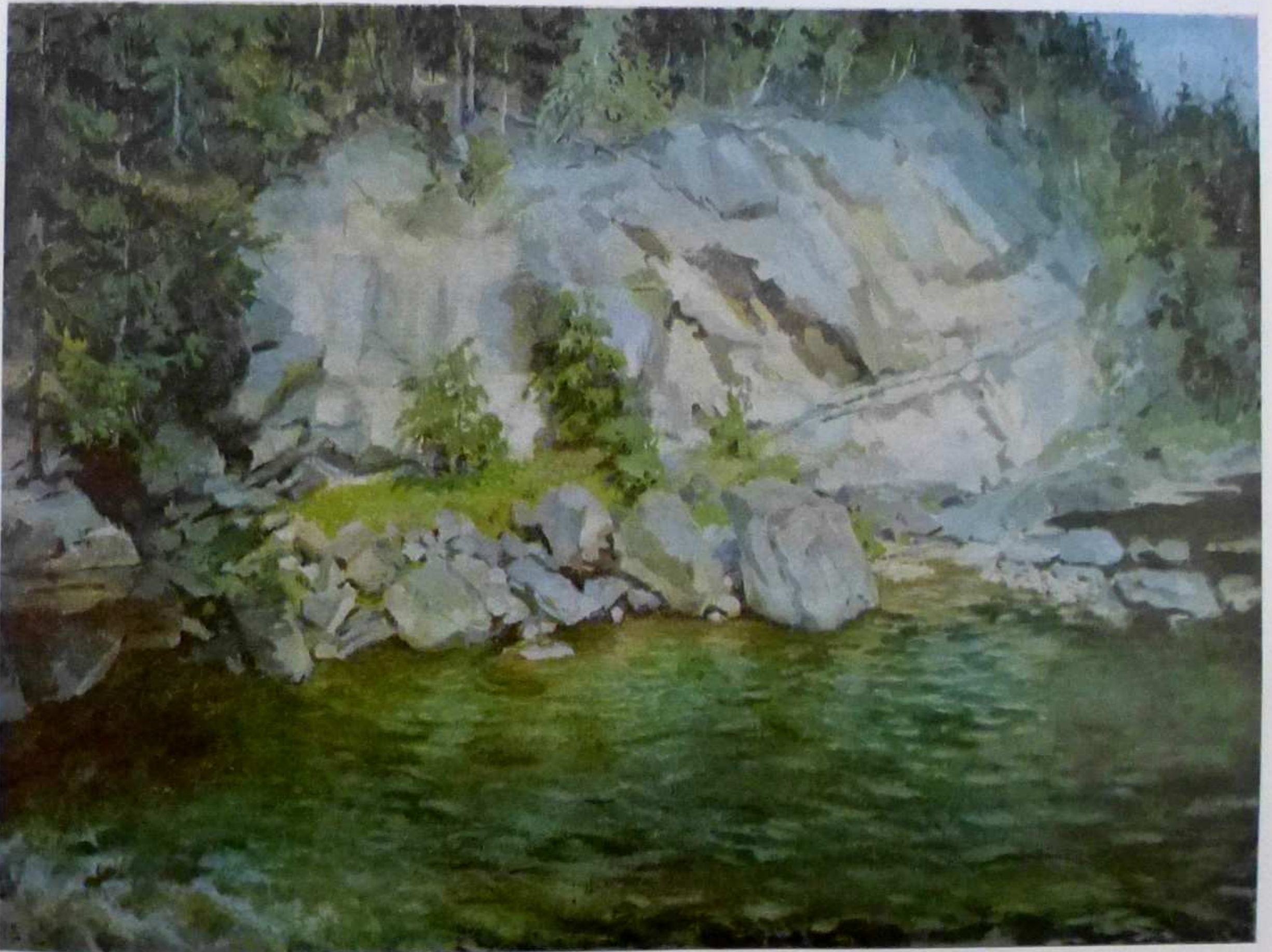
дни обездоленных в капиталистическом мире и радости свободного труда в Советском Союзе. Следующая картина — «Первое мая», — посвященная счастливой детворе нашей страны, на IV Всеукраинской выставке 1937 года получила высокую оценку общественности и критики. К сожалению, все упомянутые работы погибли во время Великой Отечественной войны.

В послевоенные годы художница постоянно живет в Черновцах. Она часто путешествует по живописному буковинскому краю и Карпатам, которые навсегда очаровали ее своей неповторимой красотой. Постепенно Беклемишева полностью посвящает свое творчество пейзажу. Больше всего и охотнее всего пишет она горные мотивы. Эффекты солнечного света весной («Сказочная весна», «Путь на перевал», «Голубые Карпаты», «Май»), серые непогожие или яркие осенние дни, привлекающие необычайно живописными сочетаниями красок («Течёт река», «Холодный ручей», «Осеннее пламя», «За рекой колхоз»), быстрые потоки и реки, петляющие в горах («Симфония волн», «Межгорье»), — все в полотнах художницы проникнуто поэзией. Если ранние пейзажи Беклемишевой были несколько усложнены по композиции, то со временем художница добивается ее ясности и четкости с помощью параллельных ритмов, чистых цветовых аккордов и пастозной манеры письма.

Рядом с мотивами так называемой «чистой» природы, в творчестве Беклемишевой 60—70-х годов все чаще встречаются образы земли, претворенной руками человека. И тогда мы видим в ее полотнах современный мост, стрелой пролетевший над бурным Черемошем, нефтяную вышку в окружении елей («Над новым Черемошем»), нарядные дома, выросшие на месте когда-то убогих гуцульских хат («Под горой фермы», «Колхоз в Карпатах» и др.).

О творчестве Ирины Михайловны Беклемишевой, вероятно, лучше всего сказать словами самой художницы: «Я стремлюсь в своих полотнах передать красоту родной земли, мою любовь к ней. Поэтому пишу я преимущественно чистым цветом, благодаря которому и воплощаю свое понимание сущности красоты нашей жизни».

1. Біля печери Довбуша. 1959
У печері Довбуша. 1959

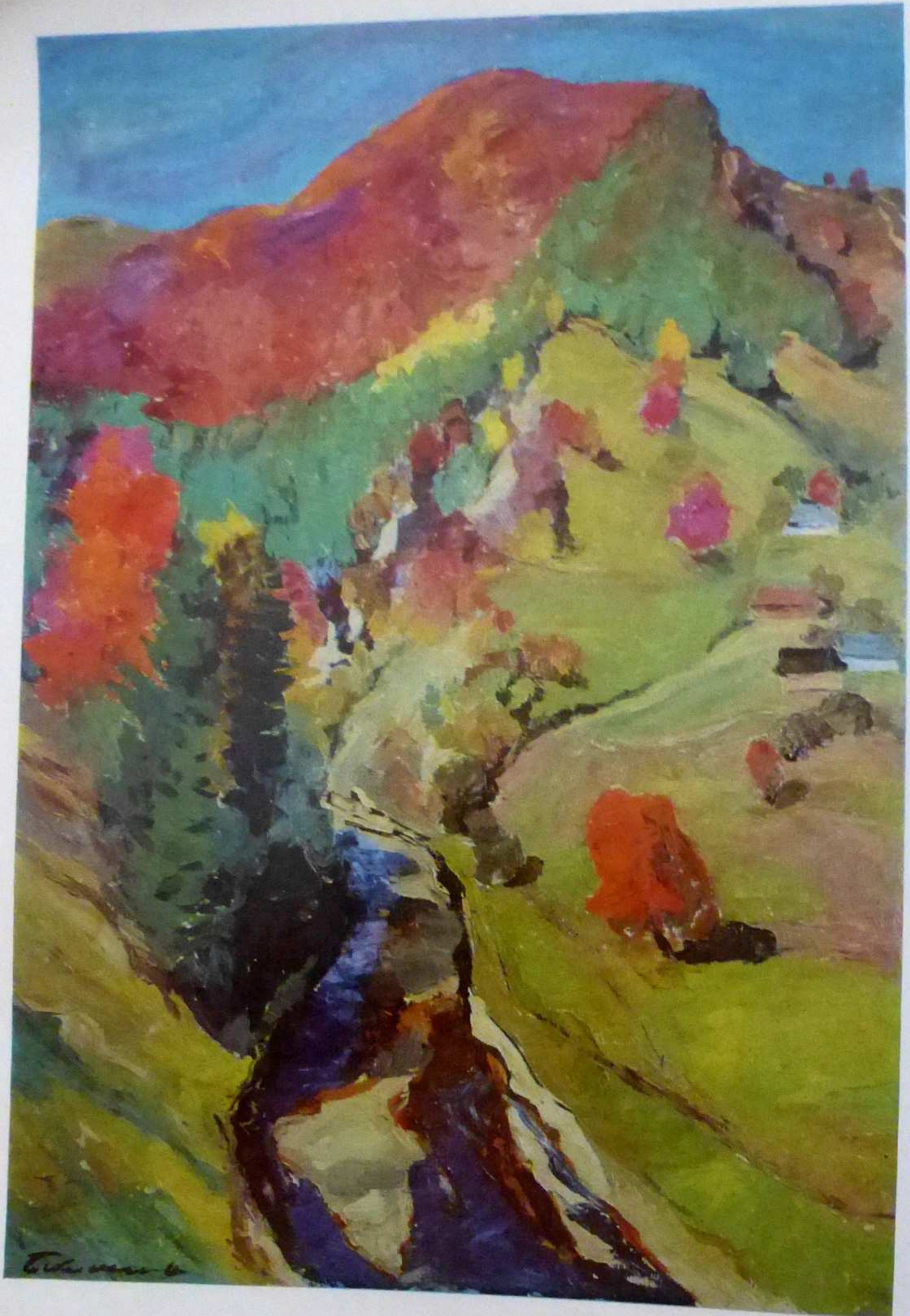

2. У саду над морем. 1959
В саду над морем. 1959

3. Будівництво мосту для колгоспу. 1962
Строительство моста для колхоза. 1962

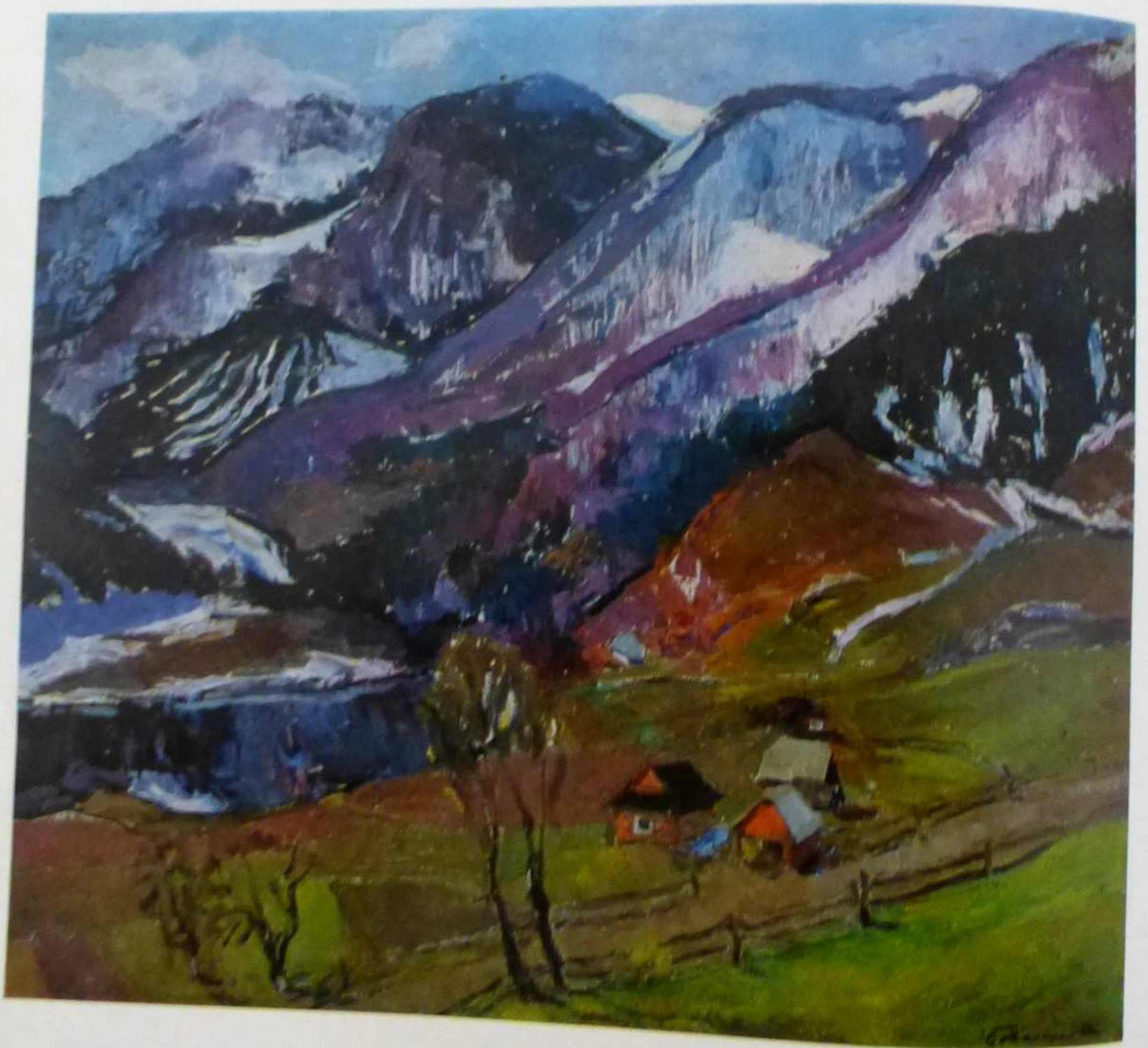

4. Осіннє полум'я. 1964
Осеннее пламя. 1964

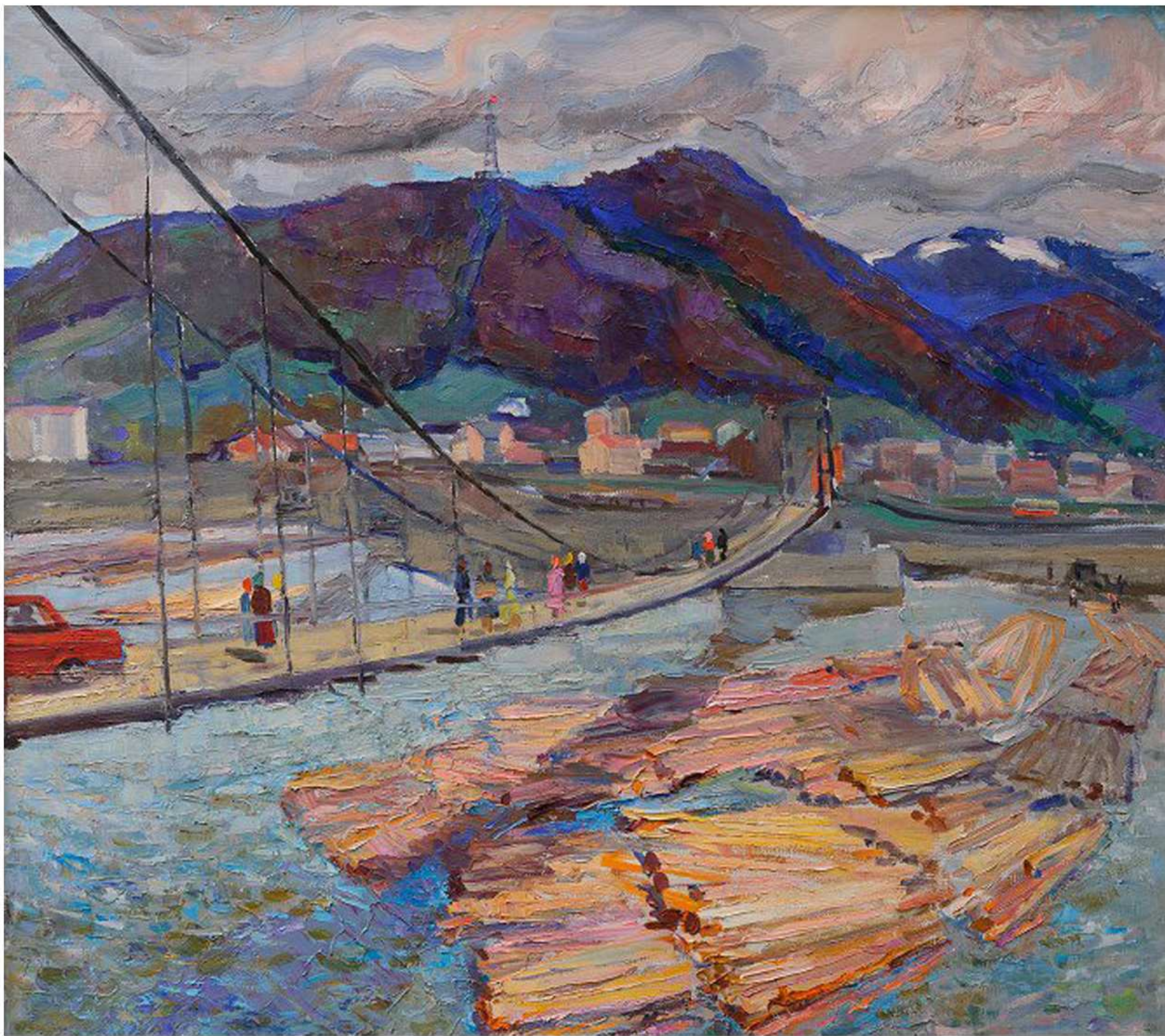
5. Холодна весна. 1964
Холодная весна. 1964

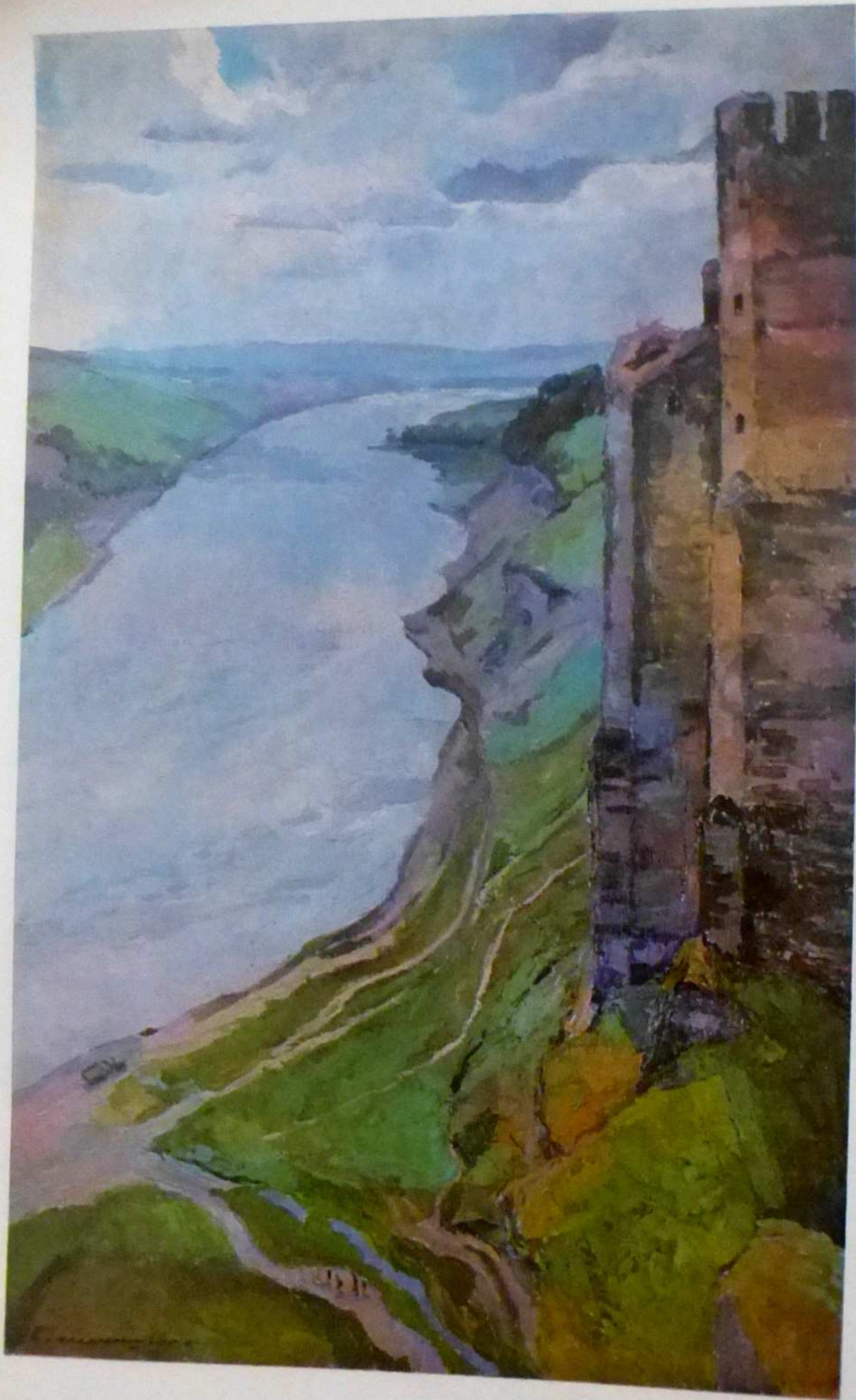

6. Гірський замок. 1965
Гірський замок. 1965

7. Над новим Черемошем. 1966

8. Біля Хотинської фортеці. 1968
У Хотинской крепости. 1968

9. Холодний струмок. 1971
Холодный ручей. 1971

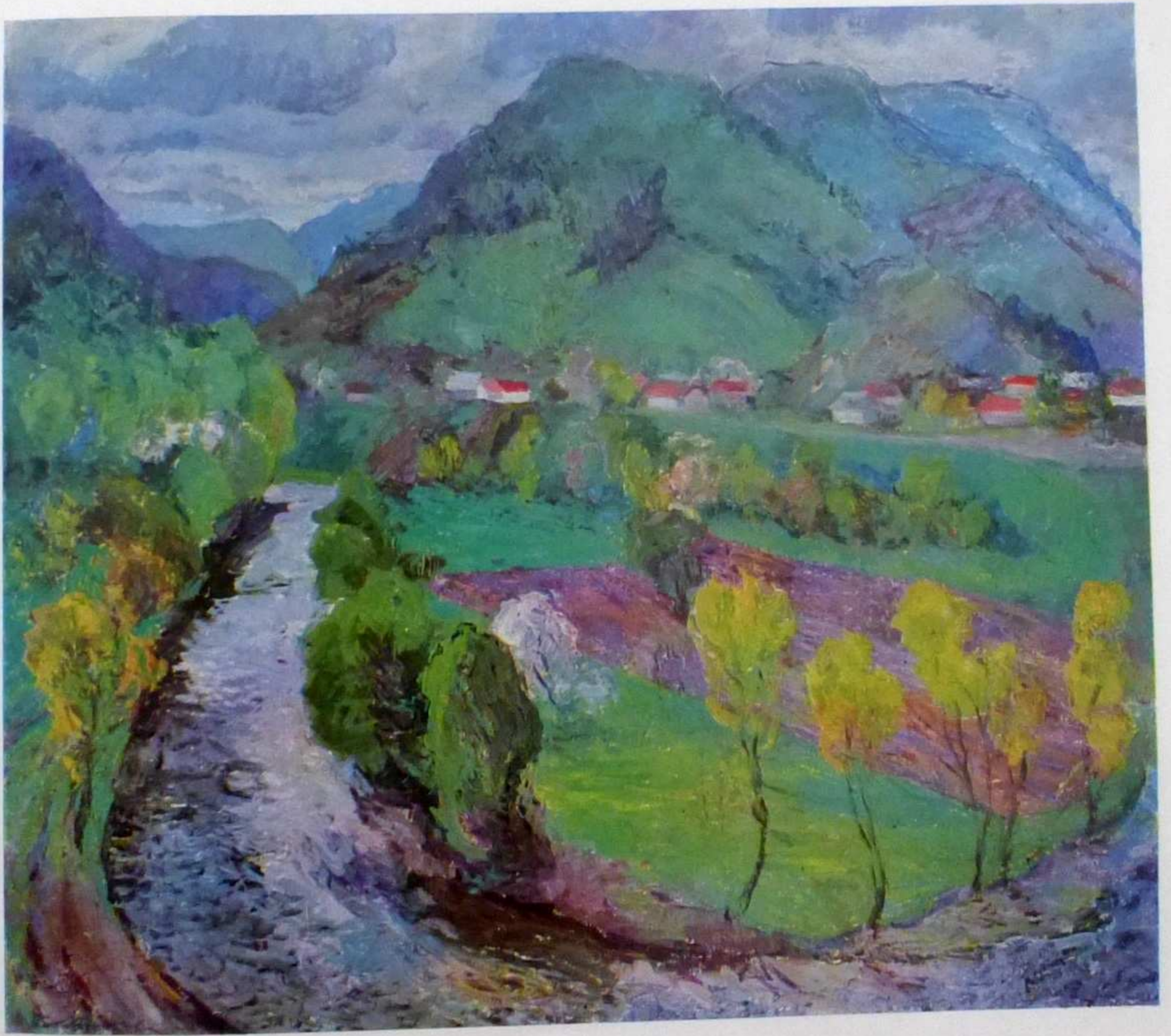
10. Кунгурские скалы. 1911—1912
Кунгурские скалы. 1911—1912

11. Уралы. 1912
Июль. 1912

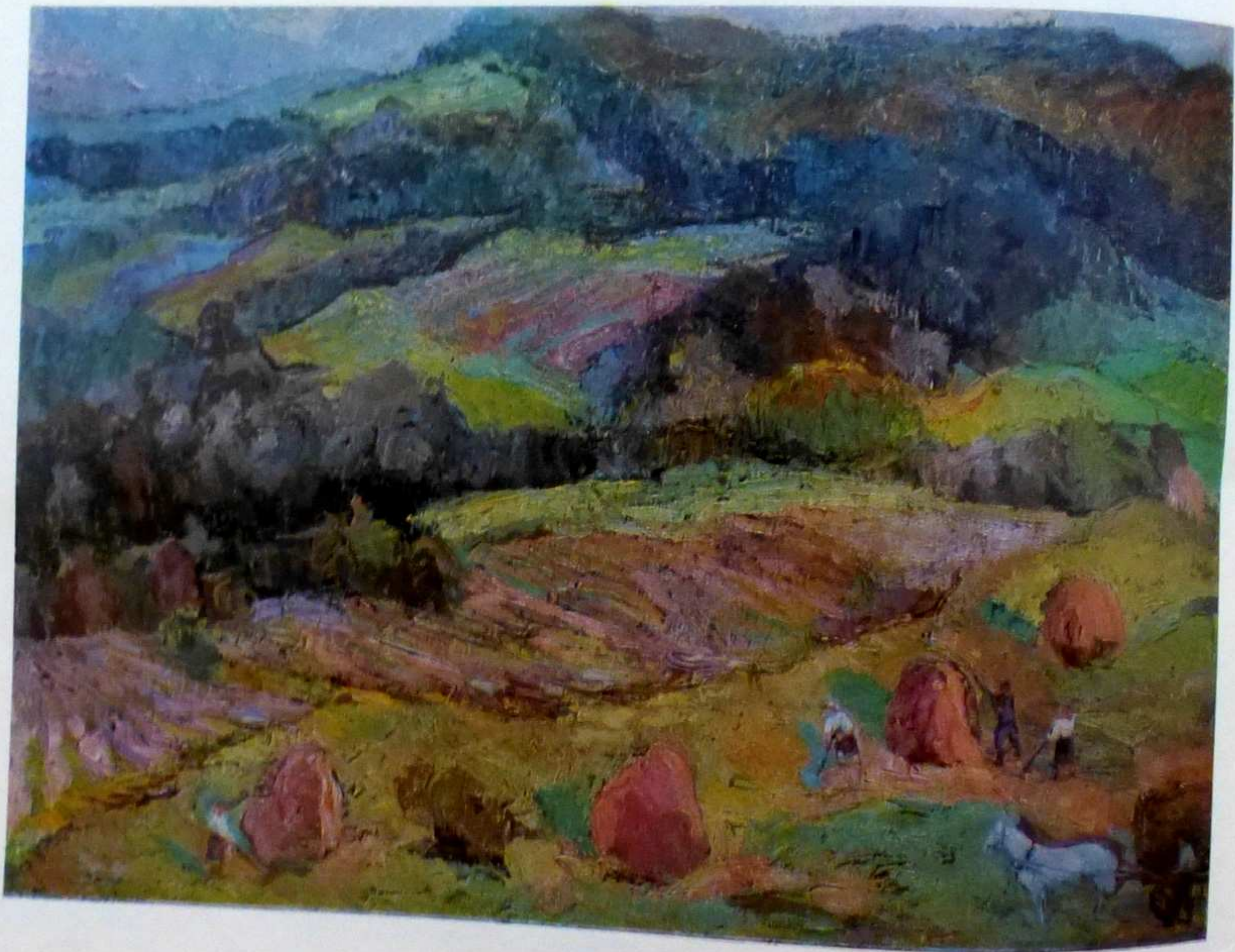

14. Cino, 1973
Ceno, 1973

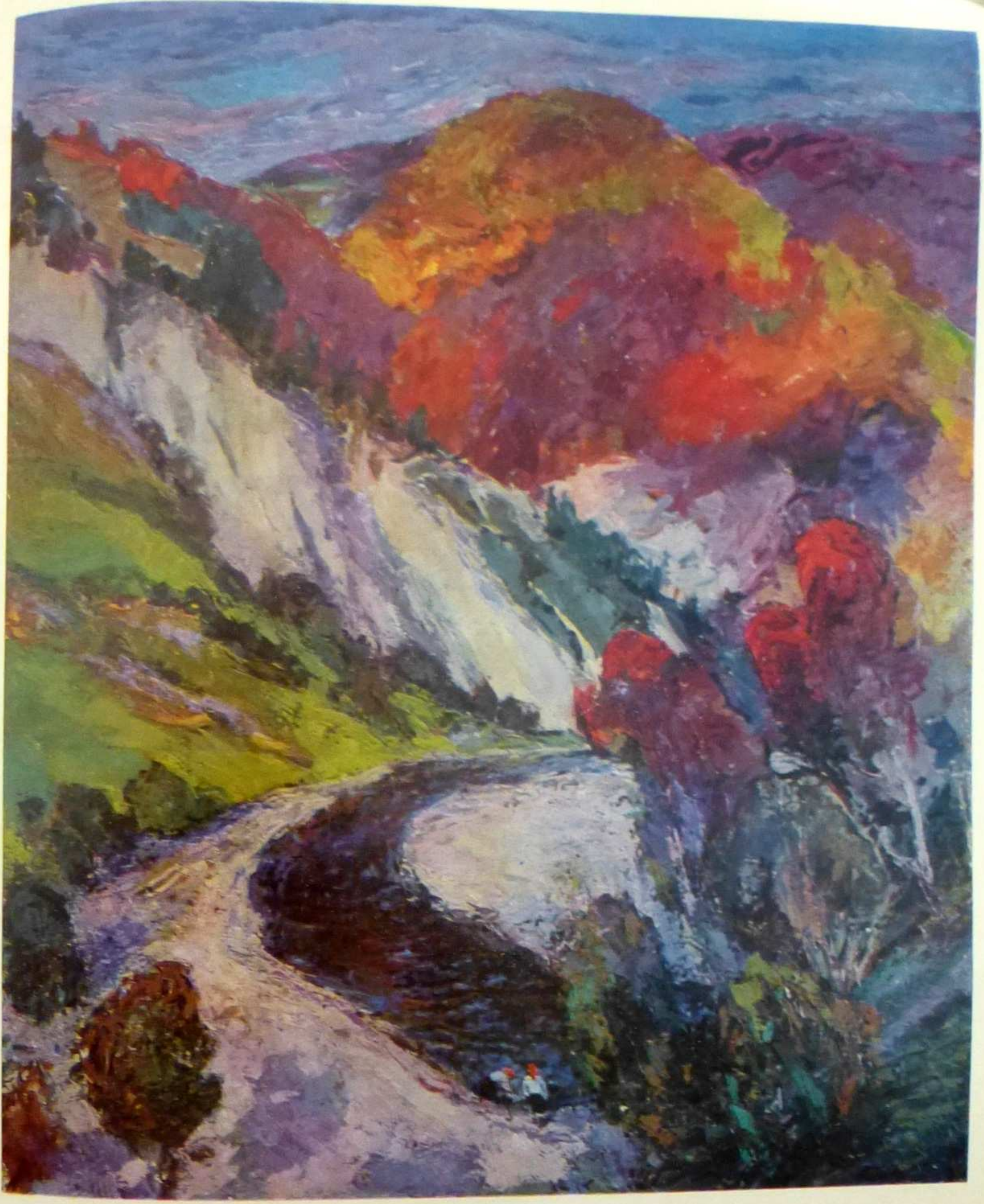
15. Село у Карпатах. 1974

16. Під горою ферми. 1974
Под горой фермы. 1974

17. Міжгір'я. 1974
Межгорье. 1974

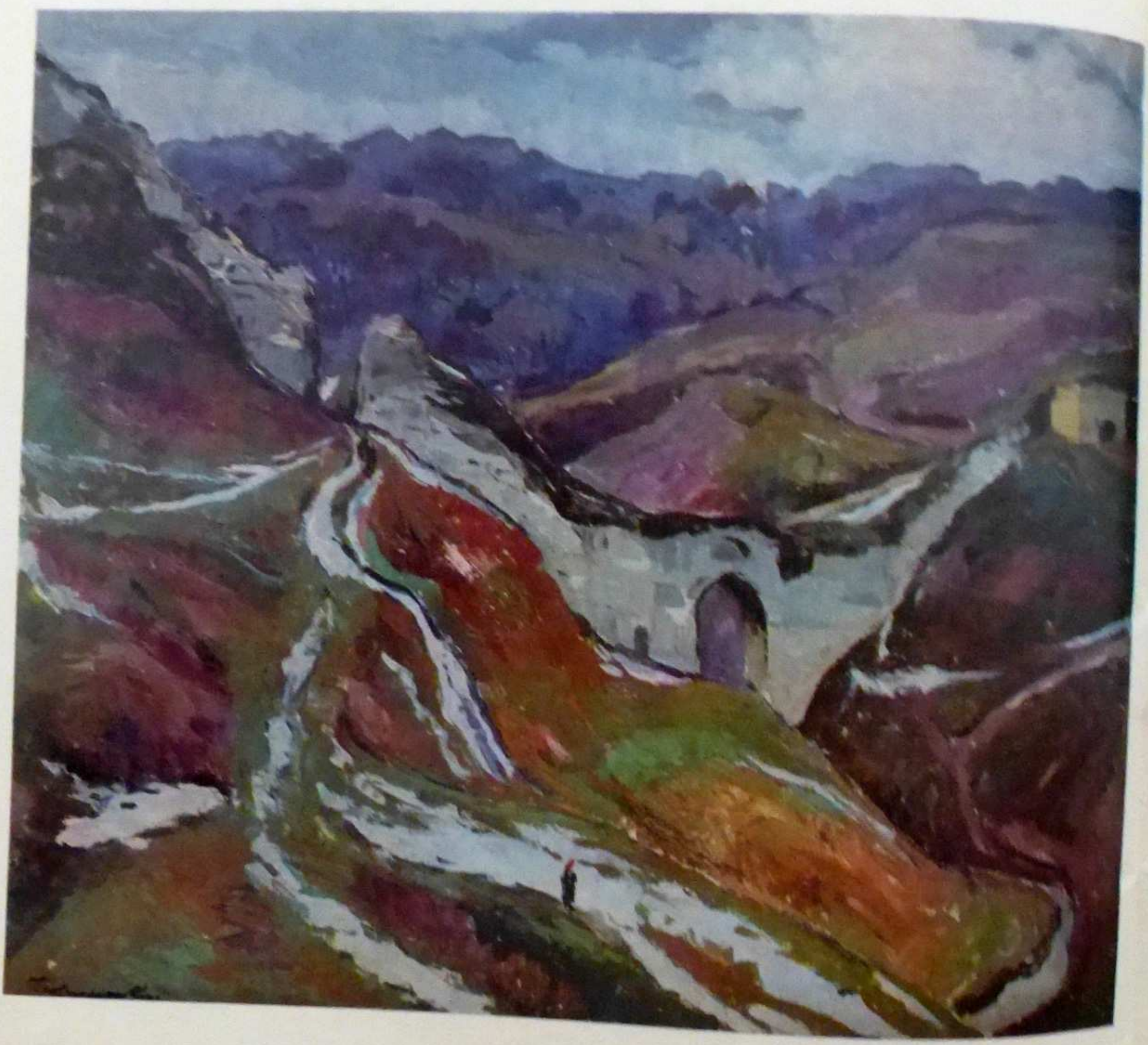

18. Літо. Косовиця. 1976
Лето. Сенокос. 1976

19. Клязьма-Подольская фортеця. 1975
Клязьма-Подольська фортеця. 1975

1. Близь печери Довбуша. Полотно, олія. 1959
2. У саду над морем. Полотно, олія. 1959
3. Будівництво мосту для колгоспу. Полотно, олія. 1962
4. Осінні полум'я. Полотно, олія. 1964
5. Холодна весна. Полотно, олія. 1964
6. Гірський гомін. Полотно, олія. 1965
7. Над новим Черемошем. Полотно, олія. 1966
8. Близь Хотинської фортеці. Полотно, олія. 1968
9. Холодний струмок. Полотно, олія. 1971
10. Пригріло сонце. Полотно, олія. 1971—1972
11. Травень. Полотно, олія. 1972
12. Дорога на перевал. Полотно, олія. 1972
13. Колгоспне село в Карпатах. Полотно, олія. 1973
14. Сіно. Полотно, олія. 1973
15. Село у Карпатах. Полотно, олія. 1974
16. Під горою ферми. Полотно, олія. 1974
17. Міжгір'я. Полотно, олія. 1974.
18. Літо. Косовиця. Полотно, олія. 1976
19. Кам'янець-Подільська фортеця. Полотно, олія. 1975
20. Стежки хотинських комсомольців. Полотно, олія. 1970—1976
21. Знову весна. Полотно, олія. 1976
22. За річкою колгосп. Полотно, олія. 1970—1976

1. У печери Довбуша. Холст, масло. 1959
2. В саду над морем. Холст, масло. 1959
3. Стрательство моста для колгоспу. Холст, масло. 1962
4. Осеннее пламя. Холст, масло. 1964
5. Холодная весна. Холст, масло. 1964
6. Горный гомон. Холст, масло. 1965
7. Над новым Черемошем. Холст, масло. 1966
8. У Хотинской крепости. Холст, масло. 1968
9. Холодный ручей. Холст, масло. 1971
10. Пригрело солнце. Холст, масло. 1971—1972
11. Май. Холст, масло. 1972
12. Дорога на перевал. Холст, масло. 1972
13. Колхозное село в Карпатах. Холст, масло. 1973
14. Сено. Холст, масло. 1973
15. Село в Карпатах. Холст, масло. 1974
16. Под горой фермы. Холст, масло. 1974
17. Межгорье. Холст, масло. 1974
18. Лето. Сенокос. Холст, масло. 1976
19. Каменец-Подольская крепость. Холст, масло. 1975
20. Тропы хотинских комсомольцев. Холст, масло. 1970—1976
21. Снова весна. Холст, масло. 1976
22. За рекой колхоз. Холст, масло. 1970—1976

ВИБРАНІЙЕ ПРОИЗВЕДЕНІЯ ХУДОЖНИКА

ИРИНА БЕКЛЕМИШЕВА

АЛЬБОМ

Автор-составитель Иллариона Степановна Мищенко

Киев, издательство «Мистецтво», 1978

(На украинском и русском языках)

Художник оформления В. О. Дубровського

Художній редактор В. В. Терещенко

Літературний редактор Ю. О. Іванченко

Технічний редактор Н. Г. Орлова

Коректор П. Г. Гаврилець

ІБ № 708.

БФ 30205. Тем. план 1978 р. поз. 608. Здаво до набору 13/VI 1977 р. Підписано до друку 25/XI 1977 р. Формат 60x90%. Папір крейд. Фіз. друк, арк. 4,0. Умовн. друк, арк. 4,0. Обл.-вид. арк. 2,62. Тираж 3000. Зам. 7-1737. Ціна 90 коп.

Видавництво «Мистецтво». Київ, вул. Золотоворітська, 11.

Головне підприємство республіканського виробничого об'єднання «Поліграфісига» Держкомвидав УРСР. Київ, вул. Довженка, 3.

90 коп.

